

SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2018/1215

2018 m. liepos 16 d.

dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 148 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) valstybės narės ir Sąjunga turi veikti, siekdamos plėtoti suderintą strategiją, skirtą užimtumui ir, visų pirma, kvalifikuotos, parengtos, gebančios prisitaikyti darbo jėgos, taip pat ir į ekonomikos pokyčius reaguojančių darbo rinkų rėmimui, kad būtų pasiekti Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nustatyti visiško užimtumo ir socialinės pažangos tikslai. Valstybės narės, užimtumo skatinimą turi laikyti bendro intereso reikalu ir savo veiksmus šiuo atžvilgiu derinti Taryboje, atsižvelgdamos į nacionalinę praktiką, susijusią su vadovybės ir darbuotojų pareigomis;
- (2) Sąjunga turi kovoti su socialine atskirtimi bei diskriminacija ir skatinti socialinį teisingumą, socialinę apsaugą, taip pat moterų ir vyrų lygybę. Nustatydama ir įgyvendindama savo politiką ir veiksmus, Sąjunga turi atsižvelgti į reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su skurdu bei socialine atskirtimi ir su aukštos kokybės švietimu bei mokymu;
- (3) vadovaudamasi Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), Sąjunga parengė ir įgyvendino fiskalinės, makroekonominės ir struktūrinės politikos derinimo priemones. Kaip šių priemonių dalis, šios valstybių narių užimtumo politikos gairės kartu su Tarybos rekomendacijoje (ES) 2015/1184 ⁽⁴⁾ nustatytomis valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendromis gairėmis sudaro integruotas strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo gaires. Jomis turi būti vadovaujama, įgyvendinant politiką valstybėse narėse ir Sąjungoje, atspindint valstybių narių tarpusavio priklausomybę. Tokiu būdu suderinta Europos ir nacionalinė politika bei reformos turi sudaryti tinkamą bendrą ekonominės ir socialinės politikos priemonių derinį, kuriuo turėtų būti užtikrintas teigiamas šalutinis poveikis;
- (4) užimtumo politikos gairės atitinka Stabilumo ir augimo paklą, galiojančius Sąjungos teisės aktus ir įvairias Sąjungos iniciatyvas, įskaitant 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendaciją dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo ⁽⁵⁾, 2016 m. vasario 15 d. Tarybos rekomendaciją dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką ⁽⁶⁾, 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendaciją dėl įgūdžių tobulinimo krypčių ⁽⁷⁾ ir 2018 m. kovo 15 d. Tarybos rekomendaciją dėl kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinės sistemos ⁽⁸⁾;

⁽¹⁾ 2018 m. balandžio 19 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽²⁾ 2018 m. kovo 14 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ 2018 m. gegužės 3 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽⁴⁾ 2015 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2015/1184 dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių (OL L 192, 2015 7 18, p. 27).

⁽⁵⁾ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

⁽⁶⁾ OL C 67, 2016 2 20, p. 1.

⁽⁷⁾ OL C 484, 2016 12 24, p. 1.

⁽⁸⁾ OL C 153, 2018 5 2, p. 1.

- (5) Europos semestras šias skirtingas priemones sujungia į visa apimančią sistemą, skirtą integruotai daugiašalei ekonomikos, biudžeto, užimtumo bei socialinės politikos stebėsenai, ir juo siekiama įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ tikslus, be kita ko, užimtumo, švietimo ir skurdo mažinimo srityse, kaip nustatyta Tarybos sprendime 2010/707/ES ⁽¹⁾. Remiant tokiais politikos tikslus kaip investicijų didinimas, struktūrinių reformų vykdymas ir atsakingos fiskalinės politikos užtikrinimas, nuo 2015 m. Europos semestras buvo nuolat stiprinamas ir racionalizuojamas. Ypač buvo sustiprintas jo užimtumo ir socialinis aspektas ir suintensyvinamas dialogas su valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais ir pilietinės visuomenės atstovais;
- (6) Sąjungos atsigavimas po ekonomikos krizės prisideda prie teigiamų tendencijų darbo rinkoje, tačiau tarp valstybių narių ir jų viduje tebėra daug svarbių problemų ir didelių ekonominių bei socialinių rodiklių skirtumų. Per krizę išryškėjo glaudi valstybių narių ekonomikos ir darbo rinkų tarpusavio priklausomybė. Pagrindinis uždavinys šiandien – užtikrinti, kad Sąjungoje būtų daroma pažanga skatinant pažangų, tvarų ir integracinį augimą ir darbo vietų kūrimą. Šiuo tikslu reikia imtis suderintų, plataus užmojo ir veiksmingų politikos veiksmų tiek Sąjungos, tiek nacionaliniu lygmenimis, vadovaujantis SESV ir Sąjungos nuostatomis dėl ekonomikos valdymo. Tokiais politikos veiksmais, kuriais derinamos pasiūlos ir paklausos priemonės, taip pat turėtų būti suteiktas postūmis investicijoms, jie turėtų apimti atnaujintą išipareigojimą tinkama eilės tvarka vykdyti struktūrines reformas, kuriomis būtų gerinamas našumas, augimo rezultatai, socialinė sanglauda ir ekonominis atsparumas sukrėtimams, ir fiskalinės atsakomybės prisiėmimą, kartu atsižvelgiant į jų poveikį užimtumui ir socialinį poveikį;
- (7) reformos darbo rinkoje, įskaitant nacionalinius darbo užmokesčio nustatymo mechanizmus, turėtų atitikti nacionalinę socialinio dialogo praktiką ir suteikti reikalingą galimybę plačiai svarstyti socioekonominis klausimus, be kita ko, patobulinimus konkurencingumo, darbo vietų kūrimo, mokymosi visą gyvenimą bei mokymo politikos ir realiųjų pajamų srityse;
- (8) valstybės narės ir Sąjunga taip pat turėtų švelninti ekonomikos ir finansų krizės socialinius padarinius ir siekti sukurti įtraukią visuomenę, kurioje žmonėms būtų suteikta galių numatyti ir valdyti pokyčius ir jie galėtų aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime ir ekonomikoje, kaip nurodyta ir Komisijos rekomendacijoje 2008/867/EB ⁽²⁾. Turėtų būti kovojama su nelygybe ir diskriminacija. Turėtų būti užtikrinta prieiga ir galimybės visiems ir turėtų būti mažinamas skurdas bei socialinė atskirtis (be kita ko, vaikų), visų pirma, užtikrinant veiksmingą darbo rinkų ir socialinės apsaugos sistemų veikimą ir šalinant kliūtis šviestis, mokytis ir dalyvauti darbo rinkoje, be kita ko, investuojant į ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą. Turėtų būti toliau realizuojamas neįgaliųjų potencialas prisidėti prie ekonomikos augimo ir socialinio vystymosi. Sąjungos darbo vietose įsitvirtinant naujiems ekonomikos ir verslo modeliams, darbo santykiai taip pat kinta. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad dėl naujų darbo formų atsiradę darbo santykiai išlaikytų ir stiprintų Europos socialinį modelį;
- (9) 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija pasirašė tarpinstitucinę deklaraciją dėl Europos socialinių teisių ramsčio ⁽³⁾ po išsamių ir plataus masto viešų konsultacijų. Ramstyje nustatyta dvidešimt principų ir teisių, kuriais siekiama remti gerai veikiančias ir sąžiningas darbo rinkas bei socialinės gerovės sistemas. Jie suskirstyti į tris kategorijas: lygių galimybių ir galimybės įsidarbinti, tinkamų darbo sąlygų, socialinės apsaugos ir įtraukties. Šis ramstis yra orientacinė valstybių narių užimtumo ir socialinių rodiklių stebėsenos priemonė, kuria skatinamos nacionalinio lygmens reformos ir nustatoma atnaujinto konvergencijos visoje Europoje proceso kryptis. Atsižvelgiant į šių principų svarbą struktūrinės politikos koordinavimui, užimtumo gairės yra suderintos su Europos socialinių teisių ramsčio principais;
- (10) prie Europos socialinių teisių ramsčio pridėjama rodiklių suvestinė, kuria turėtų būti stebimas ramsčio įgyvendinimas ir su juo susijusi pažanga, nustatant valstybių narių tendencijas ir rodiklius ir vertinant pažangą, padarytą, siekiant didėjančios socioekonominės konvergencijos. Kai tikslinga, į šią analizę bus atsižvelgiama Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro kontekste;
- (11) integruotos gairės turėtų būti konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, kurias Taryba gali pateikti valstybėms narėms, pagrindas. Valstybės narės turėtų visokeriopai pasinaudoti Europos socialinio fondo ir kitų Sąjungos fondų lėšomis, kad skatintų užimtumą, socialinę įtrauktį, darbo jėgos įgūdžių tobulinimą, mokymąsi visą

⁽¹⁾ 2010 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimas 2010/707/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 308, 2010 11 24, p. 46).

⁽²⁾ 2008 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendacija 2008/867/EB dėl iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties (OL L 307, 2008 11 18, p. 11).

⁽³⁾ OL C 428, 2017 12 13, p. 10.

gyvenimą bei švietimą ir pagerintų viešąjį administravimą. Nors integruotos gairės yra skirtos valstybėms narėms ir Sąjungai, jos turėtų būti įgyvendinamos, palaikant partnerystę su visomis nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos valdžios institucijomis, glaudžiai įtraukiant parlamentus, taip pat socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės atstovus;

- (12) Užimtumo komitetas ir Socialinės apsaugos komitetas, vadovaudamiesi atitinkamais Sutartyje nustatytais savo įgaliojimais, turėtų stebėti, kaip, atsižvelgiant į užimtumo politikos gaires, įgyvendinama atitinkama politika. Šie komitetai ir kiti Tarybos parengiamieji organai, susiję su ekonominės ir socialinės politikos koordinavimu, turėtų glaudžiai tarpusavyje bendradarbiauti. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dialogas politikos klausimais turėtų būti tęsiamas, visų pirma, dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių;
- (13) pasikonsultavo su Socialinės apsaugos komitetu,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Priimamos priede pateiktos valstybių narių užimtumo politikos gairės. Šios gairės yra strategijos „Europa 2020“ integruotų gairių dalis.

2 straipsnis

Valstybės narės atsižvelgia į priede pateiktas gaires savo užimtumo politikoje ir reformų programose, apie kurias pranešama pagal SESV 148 straipsnio 3 dalį.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 16 d.

Tarybos vardu
Pirmininkė
J. BOGNER-STRAUSS

PRIEDAS

5 gairė. Darbo jėgos paklausos didinimas

Valstybės narės turėtų sudaryti palankesnes sąlygas kokybiškų darbo vietų kūrimui, be kita ko, mažindamos kliūtis, su kuriomis įmonės susiduria, įdarbindamos žmones, skatindamos atsakingą verslumą ir tikrai savarankišką darbą ir, visų pirma, remdamos labai mažų ir mažųjų įmonių kūrimą ir augimą. Valstybės narės turėtų aktyviai skatinti socialinę ekonomiką ir socialines inovacijas. Valstybės narės turėtų remti tas naujoviškas darbo formas, kuriomis kuriamos kokybiško darbo galimybės.

Mokesčių našta nuo darbo jėgos turėtų būti perkelta kitiems apmokestinimo šaltiniams, kuriais mažiau varžomas užimtumas ir augimas, atsižvelgiant į mokesčių sistemos persikirstomąjį poveikį, kartu apsaugant pajamas, reikalingas tinkamai socialinei apsaugai ir augimo skatinimo išlaidoms padengti.

Valstybės narės, gerbdamos socialinių partnerių savarankiškumą, turėtų skatinti taikyti skaidrius ir numatomus darbo užmokesčio nustatymo mechanizmus, kuriais būtų sudarytos sąlygos užtikrinti, kad darbo užmokestis atspindėtų našumo pokyčius, ir būtų nustatytas sąžiningas darbo užmokestis, kuriuo užtikrinamas deramas gyvenimo lygis. Šiais mechanizmais reikėtų atsižvelgti į skirtingus įgūdžių lygius ir ekonominės veiklos rezultatų skirtumus tarp regionų, sektorių ir bendrovių. Valstybės narės ir socialiniai partneriai, laikydamiesi nacionalinės praktikos, turėtų užtikrinti tinkamą minimaliojo darbo užmokesčio dydį, atsižvelgdami į jo poveikį konkurencingumui, darbo vietų kūrimui ir dirbančiųjų skurdui.

6 gairė. Darbo jėgos pasiūlos didinimas ir galimybių įsidarbinti, įgūdžių bei kompetencijų gerinimas

Technologijų, aplinkos ir demografinių pokyčių sąlygomis valstybės narės, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, turėtų skatinti našumą ir įsidarbinamumą, užtikrindamos, kad per visą žmonių profesinį gyvenimą būtų tinkamai teikiamos aktualios žinios, įgūdžiai ir kompetencijos, atsižvelgiant į esamus ir būsimus darbo rinkos poreikius. Valstybės narės turėtų vykdyti būtinas investicijas tiek į pirminį, tiek į tęstinį švietimą ir mokymą (mokymąsi visą gyvenimą). Jos turėtų dirbti kartu su socialiniais partneriais, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais, įmonėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, spręsdamos struktūrines švietimo ir mokymo sistemų problemas, kad būtų užtikrintas kokybiškas ir įtraukus švietimas, mokymas ir mokymasis visą gyvenimą. Jos turėtų siekti užtikrinti, kad, keičiant profesinę veiklą, būtų perkeliamos teisės į mokymą. Tai turėtų visiems suteikti galimybę geriau numatyti darbo rinkos poreikius ir prisitaikyti prie jų, taip pat sėkmingai valdyti profesinės veiklos keitimą, tokiu būdu didinant bendrą ekonomikos atsparumą sukrėtimams.

Valstybės narės turėtų skatinti lygias galimybes visiems švietimo srityje, įskaitant ikimokyklinį ugdymą. Jos turėtų didinti bendrą švietimo lygį, ypač žemiausios kvalifikacijos asmenų ir palankių sąlygų neturinčių besimokančių asmenų švietimo lygį. Jos turėtų užtikrinti kokybiškus mokymosi rezultatus, stiprinti pagrindinius įgūdžius, mažinti mokyklos nebaigusių jaunų asmenų skaičių ir didinti suaugusiųjų dalyvavimą tęstinio švietimo ir mokymo sistemoje. Valstybės narės turėtų savo profesinio rengimo ir mokymo sistemose stiprinti mokymąsi darbo vietoje (be kita ko, vykdant kokybiškas ir veiksmingas pameistrystės programas), didinti tretinio mokslo aktualumą darbo rinkai, gerinti įgūdžių stebėseną ir prognozavimą, užtikrinti, kad įgūdžiai būtų geriau matomi ir palyginami, ir didinti galimybes pripažinti ir patvirtinti ne formaliojo švietimo ir mokymo sistemoje įgytus įgūdžius ir kompetencijas. Jos turėtų tobulinti ir plėsti lankstaus tęstinio profesinio rengimo ir mokymo pasiūlą ir naudojimąsi jais. Valstybės narės taip pat turėtų remti žemos kvalifikacijos suaugusiuosius, kad išlaikytų arba padidintų jų ilgalaikį įsidarbinamumą gerindamos galimybes naudotis kokybiškais mokymosi galimybėmis ir naudojimąsi jomis, šiuo tikslu nustatydamos įgūdžių tobulinimo kryptis, įskaitant įgūdžių vertinimą, užtikrindamos švietimo ir mokymo pasiūlą, atitinkančią darbo rinkos galimybes, ir įgytų įgūdžių patvirtinimą bei pripažinimą.

Turėtų būti kovojama su nedarbu ir neveiklumu, be kita ko, laiku ir koordinuotai teikiant veiksmingą ir konkrečiai pritaikytą pagalbą, pagrįstą parama darbo paieškai, mokymui ir perkvalifikavimui. Siekiant reikšmingai sumažinti ilgalaikį bei struktūrinį nedarbą ir užkirsti jam kelią, turėtų būti taikomos visapusiškos strategijos, kurios apimtų išsamų konkrečios padėties įvertinimą ne vėliau kaip po 18 mėnesių nedarbo. Jaunimo nedarbo ir nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo problemos turėtų būti ir toliau sprendžiamos, užkertant kelią mokyklos nebaigimui ir struktūriškai tobulinant perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, be kita ko, visiškai įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

Valstybės narės turėtų siekti šalinti kliūtis dalyvauti darbo rinkoje bei paskatas joje nedalyvauti, taip pat suteikti paskatas joje dalyvauti, visų pirma, labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims. Valstybės narės turėtų remti neigaliesiems pritaikytą darbo aplinką, be kita ko, teikdamos tikslinę finansinę paramą ir paslaugas, suteikiančias galimybes jiems dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Valstybės narės turėtų užtikrinti lyčių lygybę ir didesnę moterų dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, užtikrindamos lygias galimybes bei galimybes siekti karjeros ir šalinamos dalyvavimo kliūtis. Turėtų būti sprendžiamas vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo klausimas, be kita ko, užtikrinant vienodą užmokestį už vienodą arba vienodos vertės darbą. Turėtų būti skatinama derinti tiek moterų, tiek vyrų darbo, šeimos ir privataus gyvenimą, visų pirma, suteikiant galimybę naudotis ilgalaikę priežiūrą ir prieinamomis kokybiškomis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad priežiūros pareigų turintys tėvai ir kiti asmenys turėtų galimybę pasinaudoti tinkamomis šeimos nario priežiūros atostogomis ir lankosiomis darbo sąlygomis, kad būtų suderintas darbo, šeimos ir privataus gyvenimas, ir skatinti, kad moterys ir vyrai subalansuotai naudotųsi šiomis teisėmis.

7 gairė. Darbo rinkų veikimo ir socialinio dialogo veiksmingumo gerinimas

Kad valstybės narės galėtų pasinaudoti dinamiška ir našia darbo jėga, naujais darbo ir verslo modeliais, jos turėtų bendradarbiauti su socialiniais partneriais darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros bei saugumo principų klausimais, derindamos teises ir pareigas. Jos turėtų mažinti darbo rinkų segmentaciją ir užkirsti jai kelią, kovoti su nedeklaruojamu darbu ir skatinti perėjimą prie neterminuotų įdarbinimo formų. Darbo vietų apsaugos taisyklės, darbo teisė ir institucijos – visos turėtų užtikrinti tiek tinkamą įdarbinimo aplinką, tiek reikiamą lankstumą, kad darbdaviai galėtų greitai prisitaikyti prie kintančių ekonominių aplinkybių, tačiau kartu turėtų būti išlaikyta tinkama darbuotojų apsauga ir sveika, saugi bei gerai pritaikyta darbo aplinka. Turėtų būti užkirstas kelias tokiems darbo santykiams, dėl kurių sudaromos mažų garantijų darbo sąlygos, be kita ko, kovojant su piktnaudžiavimu netipinėmis sutartimis. Neteisingo atleidimo iš darbo atveju turėtų būti užtikrinta galimybė pasinaudoti veiksmingu ir nešališku ginčų sprendimu ir teise į teisių gynimą, įskaitant tinkamą kompensaciją.

Vykdam politiką, turėtų būti siekiama gerinti ir remti dalyvavimą darbo rinkoje, darbo jėgos pasiūlos ir paklausos derinimą bei asmenų statuso pokyčius darbo rinkoje. Valstybės narės turėtų veiksmingai aktyvinti ir suteikti galimybes tiems, kurie gali dalyvauti darbo rinkoje. Valstybės narės turėtų didinti aktyvios darbo rinkos politikos veiksmingumą, plėsdamos jų tikslinę auditoriją, informavimo veiklą, aprėptį ir geriau ją susiedamos su bedarbių pajamų rėmimu, kol jie ieško darbo, ir remiantis jų teisėmis ir pareigomis. Valstybės narės turėtų siekti, kad valstybinės užimtumo tarnybos dirbtų veiksmingiau ir rezultatyviau, užtikrindamos, kad būtų laiku teikiama konkrečiai pritaikyta pagalba darbo ieškantiems asmenims, remdamos darbo rinkos paklausą ir įgyvendindamos veiklos rezultatais grindžiamo valdymo principus.

Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad bedarbiams pagrįstos trukmės laikotarpį būtų mokamos tinkamo dydžio bedarbio pašalpos, atitinkančios jų įmokas ir nacionalines atitikties reikalavimus taisyklės. Tokios pašalpos neturėtų būti atgrasančiu veiksmu siekti kuo greičiau vėl įsidarbinti ir kartu turėtų būti vykdoma aktyvi darbo rinkos politika.

Turėtų būti skatinamas besimokančių asmenų ir darbuotojų judumas, siekiant didinti įsidarbinamumo įgūdžius ir išnaudoti visą Europos darbo rinkos potencialą. Turėtų būti pašalintos judumo kliūtys švietimo ir mokymo, profesinių ir asmeninių pensijų srityse ir kvalifikacijų pripažinimo srityje. Valstybės narės turėtų imtis veiksmų, kuriais būtų užtikrinta, kad administracinėmis procedūromis nebūtų sudaromos bereikalingos kliūtys kitų valstybių narių darbuotojams, kurie pradeda dirbti. Valstybės narės taip pat turėtų užkirsti kelią piktnaudžiavimui esamomis taisyklėmis ir spręsti galimo protų nutekėjimo iš tam tikrų regionų problemą.

Remdamosi esama nacionaline praktika ir siekdamos veiksmingesnio socialinio dialogo ir geresnių socioekonominių rezultatų, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad socialiniai partneriai laiku ir prasmingai būtų įtraukti į užimtumo, socialinių ir, kai aktualu, ekonominių reformų bei politikos rengimą ir įgyvendinimą, be kita ko, remdamos didesnius socialinių partnerių gebėjimus. Socialiniai partneriai turėtų būti skatinami jiems svarbiais klausimais derėtis ir sudaryti kolektyvines sutartis, visapusiškai atsižvelgiant į jų autonomiškumą ir kolektyvinių veiksmų teisę.

Kai aktualu, remdamosi esama nacionaline praktika valstybės narės turėtų atsižvelgti į patirtį užimtumo ir socialiniais klausimais, įgytą atitinkamose pilietinės visuomenės organizacijose.

8 gairė. Lygių galimybių visiems skatinimas, socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu

Valstybės narės turėtų skatinti įtraukias ir visiems atviras darbo rinkas, įgyvendindamos veiksmingas priemones, kuriomis būtų kovojama su visų formų diskriminacija ir skatinamos nepakankamai atstovaujamų grupių lygios galimybės darbo rinkoje. Jos turėtų užtikrinti vienodą požiūrį užimtumo, socialinės apsaugos, švietimo ir galimybės gauti prekių bei paslaugų srityje, nepaisant lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

Valstybės narės turėtų modernizuoti socialinės apsaugos sistemas, kad jomis būtų užtikrinama veiksminga, rezultatyvi, tvari ir tinkama socialinė apsauga visais asmens gyvenimo etapais, puoselėdamos socialinę įtrauktį ir į viršų nukreiptą socialinį judumą, skatindamos dalyvavimą darbo rinkoje ir kovodamos su nelygybe, be kita ko, naudodamosi savo mokesčių ir išmokų sistemų struktūra. Universalius metodus papildžius selektyviais metodais padidės socialinės apsaugos sistemų veiksmingumas. Modernizavus socialinės apsaugos sistemas turėtų būti užtikrintas geresnis prieinamumas, tvarumas, tinkamumas ir kokybė.

Valstybės narės turėtų parengti ir įgyvendinti prevencines integruotas strategijas, suderindamos tris aktyvios įtraukties aspektus: tinkamą pajamų rėmimą, įtraukias darbo rinkas ir galimybes naudotis kokybiškomis paslaugomis, atitinkančiomis individualius poreikius. Socialinės apsaugos sistemomis turėtų būti užtikrintos visų, neturinčių pakankamai išteklių, tinkamo dydžio minimalių pajamų išmokos ir puoselėjama socialinė įtrauktis, skatinant žmones aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Siekiant užtikrinti lygias galimybes, be kita ko, moterims, vaikams ir jaunuoliams, itin svarbi yra galimybė naudotis įperkamosiomis, prieinamosiomis ir kokybiškomis paslaugomis, pavyzdžiui, ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra, nemokykline priežiūra, švietimu, mokymu, aprūpinimu būstu, sveikatos priežiūros paslaugomis ir ilgalaikė priežiūra. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama kovai su skurdu ir socialine atskirtimi, be kita ko, dirbančiųjų ir vaikų skurdo mažinimui. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi galėtų gauti pagrindines paslaugas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad asmenys, kuriems to reikia, arba pažeidžiamoje padėtyje esantys asmenys turėtų galimybę gauti tinkamą socialinį būstą ar pagalbą aprūpinimo būstu srityje. Konkrečiai turėtų būti sprendžiama benamystės problema. Turėtų būti atsižvelgiama į specifines neigaliųjų reikmes.

Valstybės narės turėtų užtikrinti galimybę laiku naudotis įperkamosiomis ir kokybiškomis profilaktinės sveikatos priežiūros bei medicininio gydymo ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis, kartu užtikrindamos tvarumą ilguoju laikotarpiu.

Atsižvelgiant į ilgėjančią vidutinę gyvenimo trukmę ir demografinius pokyčius, valstybės narės turėtų užtikrinti darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų pensijų sistemų tinkamumą ir tvarumą, suteikiant lygias galimybes moterims ir vyrams įgyti teises į pensiją, be kita ko, naudojant papildomas pensijų sistemas, kad būtų užtikrintos tinkamos pajamos. Pensijų reformos turėtų būti remiamos taikant priemones, kuriomis būtų ilginamas darbingas amžius, pavyzdžiui, didinant faktinį pensinį amžių, ir turėtų būti įtrauktos į vyresnių žmonių aktyvumo strategijas. Valstybės narės turėtų užmegzti konstruktyvų dialogą su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir sudaryti sąlygas tinkamai laipsniškai pradėti vykdyti reformas.